

Beslutningsforslag nr. B 26. Fremsat den 31. oktober 2000 af Karsten Nonbo (V), Inge Dahl-Sørensen (V), Eva Kjer Hansen (V), Birthe Rønn Hornbech (V), Karen Rønde (V), Thomas Christfort (KF), Pia Christmas-Møller (KF), Gitte Seeberg (KF) og John Vinther (KF)

Forslag til folketingsbeslutning

om indførelse af mulighed for straksdomme efterfulgt af straksafsoning for debuterende kriminelle under 23 år

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende folketingsår at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de fornødne ændringer i bekendtgørelser, cirkulærer og andre administrative forskrifter, der skal forhindre unge debuterende straffelovsovertrædere i at hænge fast i kriminalitet. Formålet med ændringerne er at sikre, at unge lovovertrædere ikke skal vente så længe på at få dom og starte afsoning, at de igen begår ny kriminalitet og kommer ind i en kriminel løbebane, inden de har fået dom for de første kriminelle forhold. Ændringerne skal udarbejdes efter følgende retningslinjer:

De debuterende straffelovsovertrædere skal i mindre alvorlige sager straks efter anholdelsen og endt afhøring og inden for de første 24 timer fremstilles i en dommervagt og herefter kunne idømmes en kort frihedsstraf på typisk 2 til 4 da-

ges fængsel i førstegangstilfælde i volds-, hærværks- og berigelsessager. Derpå skal de afsone dommen i forlængelse af domsafsigelsen, mens forældre og kommunale myndigheder samarbejder om at konstruere individuelle forebyggende foranstaltninger for at forhindre yderligere kriminalitet, og således at disse foranstaltninger kan iværksættes straks ved løsladelsen efter afsoningen. Afsoningen skal under hensyn til det korte tidsrum ske i enrum, dog med mulighed for besøg fra kommunale sagsbehandlere, SSP-arbejdere og forældre.

Har første afsoning ikke haft den ønskede effekt, kan man ved efterfølgende domme optrappe frihedsstraffen i forhold til den nye kriminalitets beskaffenhed og den seneste frihedsstrafs længde.

Bemærkninger til forslaget

Formål

Formålet med beslutningsforslaget er at bremse unge menneskers indgang til en kriminel løbebane samt undgå, at de fastholdes i det kriminelle miljø, mens de venter på, at det undersøges, om de er »strafegnede«, og at deres sager færdiggøres til senere dom. Endvidere skal det sikre, at de møder en hurtig sanktion af en strafbar handling, således at de opdager, at samfundet tager afstand fra deres handlinger allerede fra første strafbare forhold, og at samfundet samtidig giver dem en chance for at nyorientere sig, sætte andre mål og hurtigt komme videre i en god og stabil tilværelse. Dette skulle gerne give den effekt, at de unge føler, at deres handlinger har haft en konsekvens straks, og at sanktionen bliver mere mærkbar fra gang til gang. De kan derved stå af den kriminelle stige, inden de har samlet så mange domme og fællesdomme, at frihedsstraf ved varetægtsfængsling pludselig bliver af længere varighed end de korte domme, som dette beslutningsforslag lægger op til.

Beslutningsforslaget handler altså om at forhindre, at unge mennesker, der har begået en knap så alvorlig lovovertrædelse, derved starter en egentlig kriminel løbebane. Er der derimod tale om alvorligere kriminalitet, skal den normale fremgangsmåde og den sædvanlige strafudmåling finde anvendelse.

Det er en forudsætning, at de unge erkender eller bliver taget på fersk gerning. Hvis de ikke tilstår, skal de naturligvis have mulighed for at anke dommen.

Baggrund

Problemet med den nugældende lovgivning er, at mange unge begår deres første indbrud i børnehaver, spejderhytter, klubhuse, iskiosker og lignende ubeboede steder, uden at det får en egentlig mærkbar konsekvens straks fra starten.

Hvis de pågribes af politiet, bliver de efterfølgende afhørt og løsladt inden for de første 2 timer. Dette sker - uanset tidspunktet på døgnet - fordi overnatning ikke må ske på politistationen, og fordi unge under 18 år ikke må indsættes i nærmeste arresthus. Afhøringerne foretages derfor tit under tidspres, og politiet har ikke

tid til at tale egentlig kriminalpræventivt med de unge samt undersøge, om der i området er begået lignende kriminalitet, som de anholdte kan have udført før den aktuelle anholdelse. Derfor løslades de unge anholdte så hurtigt, at de føler, at de har klaret frisag for eventuelle tidligere begåede, men uopklarede handlinger. Hvor de før og under anholdelsen havde dårlig samvittighed over de tidligere forhold, føler de nu ved løsladelsen, at de har klaret frisag, og de løslades og genføres med deres medgerningsmænd til endnu større triumf, grin og ballade - de »snød jo politiet«, og så er man dagens helt. De har derved fået skabt sig et image, som sætter dem i centrum. Det værste for dem er, at de i tiden fremover - måske endda mod deres indre vilje - skal forsøge at leve op til deres nye image og bliver derfor centrum for nye kriminelle handlinger. Det forventer deres omgivelser af dem, eller de tror, at omgivelserne forventer det af dem. Samtidig tror kammeraterne, at vedkommende virkelig er en helt, og de falske forventninger løber løbsk, og den kriminelle spiral er i gang.

Det medfører, at de unge gerningsmænd optrapper deres handlinger til indbrud i sommerhuse, boliger, lagre og forretninger. De tror nu, at deres kriminalitet er så voldsom, at den vil medføre frihedsstraf, og den onde spiral fortsætter, fordi de nu mister lysten og motivationen til at finde et job eller en uddannelse af frygt for at skulle afbryde forløbet igen i forbindelse med afsoning. Altså løber de linen ud, indtil deres kriminalitet bliver så massiv, at den medfører en varetægtsfængsling.

Under denne varetægtsfængsling opdager de, at de »ikke er så slemme endda« - i forhold til deres medindsatte.

Er man under 18 år, skal der være tale om grov kriminalitet, før man varetægtsfængsles, og dermed indsættes de unge sammen med andre meget forrædede unge. De får nu nye »idealer«, nye »venner« og er igen nødt til at lyve for sig selv og medindsatte om deres egen store formåen på det kriminelle felt. Spiralen fortsætter.

Der opstår »venskaber«, hvor aftaler om fælles kriminalitet og bandedannelse gennemføres i forbindelse med løsladelser. Teorierne i fængslet skal afprøves i virkeligheden.

Lovgivning

Det er forslagsstillernes opfattelse, at antallet af lange frihedsstraffe på længere sigt vil falde, såfremt man sætter ind fra starten med korte og effektive straffe, som heller ikke skader de unge menneskeligt, men som udvirker, at de bremses i tide og afholdes fra en lang og skadelig tilværelse i kriminalitet.

Ligeledes vil beslutningsforslaget gøre op med en meget lang og bureaukratisk sagsbehandling hos politiet. Her tænkes på udfærdigelse af forholds- og bilagsfortegnelse i de mange sager, som de unge kriminelle når at udføre, inden deres sag færdiggøres til retten.

Der tænkes på omberømmelse af sager, tillægsforhold og nye bilag, fordi »sidste nyt« hele tiden skal med i anklageskriftet.

Skriftlig fremsættelse

Karsten Nonbo (V):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af mulighed for straksdomme efterfulgt af straksafsoning for debuterende kriminelle under 23 år.

(Beslutningsforslag nr. B 26).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.